

BİPOLAR BOZUKLUKTA DEPRESYONUN İŞLEVSELLİĞE ETKİSİNİN İNCELENMESİNDE BİYOLOJİK RİTİMLER VE UYKU KALİTESİNİN ROLÜ

İrem Hacısalihoglu Aydın¹, Nazife Gamze Usta Sağlam¹, Cana Aksoy Poyraz¹

¹*İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa- Cerrahpaşa Tıp Fakültesi*

Giriş: Bipolar bozukluğu olan hastalarda depresyonun işlevselliği olumsuz yönde etkilediği bilinmekle birlikte, bu etkinin uyku parametreleriyle ve biyolojik ritimlerle olan ilişkisi tam olarak aydınlatılmamıştır. Bu çalışmada, depresif belirtiler gösteren bipolar bozukluk hastalarında; depresif semptomların, biyolojik ritim ve uyku kalitesi üzerindeki etkisini incelenmiş ve biyolojik ritim ile uyku kalitesinin depresyonun işlevsellik üzerindeki olumsuz etkisini öngörmedeki aracı rolü araştırılmıştır.

Yöntemler: Çalışmaya toplam 98 bipolar bozukluk tanılı hasta ile 96 sağlıklı kontrol dahil edilmiştir. Hastalar Hamilton Depresyon Derecelendirme Ölçeği puanlarına göre ötimik ve depresif olarak sınıflandırılmıştır. Katılımcıların biyolojik ritimleri, işlevsellik düzeyleri ve uyku kaliteleri sırasıyla Biyolojik Ritim Değerlendirme Görüşmesi, Kısa İşlevsellik Değerlendirme Ölçeği ve Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi ile değerlendirilmiştir. Mediasyon analizi ile aracı roller incelenmiştir. Çalışmada etik kuruldan onay alınmıştır (10/05/2022- 380352). Tüm katılımcılar gönüllü olarak katılmış, yazılı onam vermiştir.

Sonuçlar: İşlevsellikte bozulma en belirgin bipolar depresyon grubunda saptanmış olup ($M = 31.68, p < .001$), bunu ötimik

hastalar ($M = 17.85, p < .001$) ve sağlıklı kontroller ($M = 11.74$). izlemiştir. Depresyon düzeyi; işlevsellik ($r=.746, p\leq.01$), uyku kalitesi ($r=.655, p\leq.01$) ve biyolojik ritimlerle ($r=.709, p\leq.01$) pozitif yönde anlamlı korelasyon göstermiştir. Ayrıca depresyonun, biyolojik ritimler ($b=1.01, SE=.10, p < .001$) ve uyku kalitesi ($b=.38, SE=.04, p < .001$) üzerinde anlamlı düzeyde etkisi olduğu belirlenmiştir. Mediasyon analizleri depresyonun işlevsellik üzerindeki etkisinde biyolojik ritmin kısmi aracı rol oynadığını gösterirken (bindirect=.50, $SE=.11, 95\% CI = .3095, .7253$), uyku kalitesinin benzer bir aracı rolü olmadığı saptanmıştır (bindirect=-.08, $SE=.09, 95\% CI = -.2783, .0944$).

Tartışma ve Sonuç: Sonuç olarak, bipolar bozuklukta depresyonun işlevselliği olumsuz etkileyen önemli bir faktör olduğu ve bu etkinin bir kısmının biyolojik ritim bozukluklarıyla açıklanabileceği ortaya konmuştur. Bu bulgular, tedavi yaklaşımlarında biyolojik ritim düzenleyici müdahalelerin önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, biyolojik ritimlerin düzenlenmesi, depresyonun işlevsellik üzerindeki olumsuz etkisini azaltmada etkili bir hedef olabilir.

Anahtar Kelimeler: Bipolar, biyolojik ritim, depresyon, işlevsellik